

Évközi 10. vasárnap

Ter 3,9-15

Ellenkezés

De az Úristen hívta az embert és így szólt hozzá: „Hol vagy?” Ő így válaszolt: „Hallottam lépteidet a kertben, s félttem, mert meztelen vagyok, tehát elrejtőztem.” De ő így szólt: „Ki adta tudtadra, hogy meztelen vagy? Ettél a fáról, amelyről megtiltottam, hogy egyél?” Az ember így válaszolt: „Az asszony adott a fáról, akit mellém rendeltél, azért ettem.” Az Úristen megkérdezte az asszonyt: „Mit tettél?” Az asszony így felelt: „A kígyó vezetett félre, azért ettem.” Az Úristen így szólt a kígyóhoz: „Mivel ezt tetted, átkozott leszel minden állat és a mező minden vadja között. Hasadon csúszol, és a föld porát eszed életed minden napján. Ellenkezést vetek közéd és az asszony közé, a te ivadékod és az ő ivadéka közé. Ő széttiporja fejedet, te meg a sarkát veszed célba.”

A protoevangélium (Ter 3,15) az üdvösség legelső örömhírét jelenti. Közvetlenül a bűnbeesés után és annak szereplőire, Ádámra, Évára és a kígyóra mondott büntető jellegű jóvendölések után következik, egy ígéret: az Isten végül is legyőzi a sátánt. Különös szöveg történeti tény, hogy Jeromos a Vulgata-fordításban az az „ipsa” szót (asszony) használta az „ipse” ivadék szó helyett, mely igen megnehezítette az mondat egyházi értelmezését. A LXX az ivadék-szó himnemű változatát használja. Jeromos a széttiporja héber szót „insidiaberis” latin szóval adja vissza, amely „ráül, rátelepszik jelentésű. Magyarra a „széttiporja” szóval szokták fordítani, de nem ilyen konkrét kígyótiprást jelent. Ami azt jelenti, hogy Jeromos érzékelte, hogy itt a gonoszság széttiprását kell hangsúlyozni.

A héber biblia Jahvista szerzője, amikor beiktatta ezt a mondatot a héber szövegbe akkor ezzel a kígyó kultusz megsemmisítését szándékolta. A prófétai igazhirdetésben azonban nemcsak a tíz parancs első parancsának az Isten elleni lázadásnak a deklarálását látták ebben a történetben, hanem a tíz parancs minden előírásának megszegését, vagyis általában a bűnös állapotot, mely egyben az Istennel kötött szövetség megszegését is jelentette. Isten és a bűn között nem lehet kiengesztelődés, legfeljebb Isten és a bűnös között. Vagyis az Isten és a sátán harca nem fejeződött be az első ember bűnbeesésével, hanem folytatódik, ál-

landó harcként a történelemben. A harc tehát a közösségek és a sátán között is folytatódik. Ezért a szövegben nem az asszony a cselekvő, hanem annak ivadéka. Nyugaton a teológusoknak folyamatosan az jelentette a problémát, hogy miként tud a kígyó ártani, ha már egyszer széttiporták a fejét, vagyis megsemmisítették. A nyugati teológusok elfeledték, hogy itt inkább prófétai szövegről van szó, amely nem akar egyetlen történeti aktusról beszélni, hanem egy időtlen harcról.

A keresztény egzegéták a sátán hatalmának radikális megszüntetését, Ádám ivadékanak, vagyis a második Ádámnak Jézust tulajdonították, aki megváltó halálával megszüntette a gonosz hatalmát. Az Újszövetség utolsó és egyben egyetlen prófétai irata a Jelenések könyve vissza utal erre a szövegre „A sárkány haragra lobbant az asszony ellen, és harcba szállt többi gyermekével, aki megtartja Isten parancsait és kitart Jézus tanúsága mellett.” (Jel 12,17). Ez a szöveg segített bevonni az értelmezésben a szeplőtelen Szűz Máriát, mint akinek ivadéka törli meg a Sátán hatalmát.

Sokakkal együtt úgy vélem, ahogy a bűnbeesés történet és a bűn elleni közdelem reménytjeljes mondata a protoevangélium is örök jelenségekre irányítja a figyelmet, úgy ez a küzdelem mindegyikünk személyes életében újra kezdődik, sőt több fordulóban zajlik le. Mindnyájan vétkezünk, és remény híján meg is maradunk bűneinkben. A harc újra kezdődik, de már nem remény, és pártfogó nélkül. Az igazi keresztények azonban nemcsak magukra és a maguk bűneire gondolnak, hanem erejük van mások bűne ellen küzdeni még pedig azzal, hogy szétválasztják a bűnt és a bűnöst. A bűnnel nem kötnek kompromisszumot, de a bűnöst minden eszközzel segítik vissza találni Istenhez és isten népkéhez.